

نقش ایمان در اتحاد و همدلی

محمود مهدی پور

در شرق و غرب و شمال و جنوب کره زمین است.

ایمان به موارد فوق سبب برادری اسلامی و اخوت دینی می شود که هدیه خدا به جامعه بشری است. هدیه ای که در سایه آن امنیت و عدالت و محبت، سراسر جهان را فرا می گیرد.

خدای بزرگ با یادآوری نعمت ارزشمند برادری، راهکار تداوم و تحکیم برادری را نشان داده است.

﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا
وَإِذْ كُنْتُمْ أَغْدَاءً فَأَلَّفَ
بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ
عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ

ایمان، وحدتی بنیادین و فراتر از همکاری، همزبانی، هم رنگی و اتحاد صوری پدید می آورد. و استوارترین رشته های همدلی و همفکری، بین مؤمنان و اعضای جامعه بزرگ اسلامی وجود دارد.

قرآن حاوی جهان بینی واحد، قانون اساسی واحد، و برنامه مشترک زندگی اسلامی است.

پیامبر اعظم ﷺ بنیانگذار جامعه اسلامی و محبوب مشترک تمام فرق و مذاهب اسلامی در سراسر جهان است. مسجد الحرام، کانون اصلی و پایگاه جهانی و قبله مقبول مسلمانان

يَبِيْنُ اللهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ»^۱

«همه با هم به ریسمان الهی چنگ
زنید و پراکنده نشوید و یاد کنید نعمت
خدا را بر شما وقتی با هم دشمن بودید،
خدا بین دل‌های شما الفت ایجاد کرد و به
نعمت او برادر شدید. و بر لبه گودالی از
آتش بودید، خداوند از آن نجاتتان داد.
این چنین خدا، آیاتش را برای شما بیان
می‌کند، باشد که هدایت شوید.»

راهکار برادری

علاوه بر پیوند قلبی و محبت
تکوینی که خداوند بین اهل ایمان و
اسلام پدید آورده، این مهربانی و
همدلی و برادری را از راه‌های
گوناگون در قوانین دینی پشتیبانی و
حمایت کرده است.
۱. «صله ارحام»، «بِرِّ وَالِدَيْنِ» و
احکام مربوط به روابط و حقوق
خانوادگی؛

۲. تأکید بر رسیدگی به برادران
دینی و حقوق همسایگان؛

۳. تأکید بر زیارت و دیدار و آمد و
شد آنان؛

۴. تأکید بر حضور در مساجد و
انجام عبادات به صورت دسته جمعی؛

۵. استحباب ضیافت و هدیه دادن
و سلام و احترام و تکریم مسلمانان؛
۶. اصلاح ذات البین و ایجاد
دوستی و آشتی؛
۷. آراستگی و پاکیزگی در محافل
و مجالس برادران و خواهران مسلمان؛
۸. تبریک و تسلیت در شادیها و
غمهای زندگی؛
۹. استقبال و بدرقه در رفت و
آمدهای اجتماعی؛

۱۰. سلام و تحیت و قدرشناسی و
تشکر از کار نیک دیگران؛
۱۱. عیادت و دلجوئی از بیماران،
۱۲. تشییع جنازه و دعا برای
برادران و خواهران دینی.

امور فوق راهکارهای تقویت
دوستی و همدلی و همکاری بین
فرزندان اسلام و قرآن است. برادری
دینی در پرتو این دستورهای الهی،
درخشان‌تر، استوارتر و جاودانه
می‌شود.

مبانی اتحاد و همدلی

جهان بینی واحد، قانون واحد،

محبوبها و عشقهای بدلی که نوعی شرک محسوب می شود، ریشه بسیاری از اختلافات اجتماعی است.

در جامعه اسلامی هیچ محبوبی که بتواند در برابر عشق الهی مقاومت کند و مانع اجرای حق و عدل و فرمان خدا شود، وجود ندارد.

تمام خواسته ها، نیازها، مطالبات و علاقه ها و عشقها، در چارچوب فرمان خدا شکل می گیرد.

به این آیه قرآن کریم دقت کنیم:

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يُرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ﴾؛^۱

«بعضی از مردم مبعودهایی غیر از خداوند برای خود انتخاب می کنند و آنها را همچون خدا دوست می دارند. اما آنها که ایمان دارند، عشق شان به خدا [از عشق مشرکان نسبت به مبعودهایشان] شدیدتر است و آنها که ستم کردند [و مبعودی غیر از خدا برگزیدند] هنگامی که عذاب را

رعایت عدالت در زندگی اجتماعی، و اعتقاد به مرکز فرماندهی واحد و تسلیم همه در برابر خدا و پیامبر، ریشه های عقیدتی اتحاد و انسجام اسلامی و ساختار اجرایی وحدت دینی را پدید می آورد و هر جامعه ای که از این امور برخوردار باشد، از مهم ترین عوامل اتحاد و همدلی بهره مند است.

محبوب و معشوق مشترک در جامعه اسلامی، یعنی علاقه و محبت امت به خدا و پیامبر و قرآن و اهل بیت رسول الله ﷺ بزرگ ترین سرمایه اجتماعی و قوی ترین عوامل اتحاد امت اسلامی است.

این نوع اتحاد و انسجام، اتحاد موقت، تاکتیکی، تشریفاتی و ادای مراسم و عادات معمولی نیست. اتحاد و انسجام قلبیها، نگاهها، آرمانها و هماهنگی دلها و دستهاست. اتحاد همه جانبه، پایدار، بدون تکلف، درونی و عمل آفرین است.

محبوب اصلی و نهایی در میان مسلمانان، خدا و پیامبر ﷺ و اهل بیت آن بزرگوارند.

مشاهده کنند [خواهند دانست که] تمام قدرت از آن خداست و خدا دارای کيفر سخت است.»

در جامعه اسلامی همه و لاها و ولایتها و پیوندها در جهت ولایت الهی است و هیچ پیوند خانوادگی، نژادی، جغرافیایی، اقتصادی، حزبی و سیاسی نمی تواند با ولایت الهی و اخوت اسلامی مقابله کند.

در صورت تقویت ایمان و تحقق جامعه اسلامی، اختلافات زبانی، نژادی، حزبی، صنفی، جغرافیایی و... مشکل آفرین نخواهد بود. اختلافات سیاسی و جناحی در سایه ایمان و عدالت و صداقت حل خواهد شد.

ایمان، نیرومندترین عامل، در تصمیم گیریهای فردی و اجتماعی است. نه تنها افراد مؤمن بلکه نهادهای اجتماعی مثل قوای سه گانه کشور و زیر مجموعه هر کدام، یعنی تمام ادارات و احزاب و شرکتهای و مؤسسات مردمی و دولتی، همه براساس وظیفه دینی و با انگیزه خدمت رسانی و دفاع و کمک به مردم به ویژه محرومان و

مستضعفان، برنامه ریزی و اقدام می کنند. و انگیزه معنوی و خدمت رسانی بزرگترین عامل اتحاد و انسجام اسلامی است.

ارکان سه گانه اتحاد

در وحدت و انسجام اجتماعی سه چیز نقش اساسی دارد:

۱. عدالت و رعایت حقوق دیگران؛

۲. ارتسباطات خیرخواهانه و برخاسته از انگیزه معنوی و الهی؛

۳. ایثار و حمایت از دیگران با قصد قربت و جلب رضای الهی.

امام باقر علیه السلام ضمن حدیثی بر سه نکته فوق تأکید کرده:

«إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ جَنَّةَ لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا ثَلَاثَةٌ، رَجُلٌ حَكَمَ عَلَى نَفْسِهِ بِالْحَقِّ، وَرَجُلٌ زَارَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ فِي اللَّهِ وَرَجُلٌ آتَرَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ فِي اللَّهِ؛^۱ خدای عزوجل بهشتی دارد که جز سه کس به آن وارد نشوند. ۱. کسی که علیه خویش براساس حق و عدالت داوری کند؛ ۲. کسی که برادر مؤمنش را فقط به انگیزه الهی دیدار کند؛

۱. اصول کسافی، شیخ یعقوب کلینی، ج ۳، ص ۲۵۷.

از دیدگاه عقیدتی، توحید زیر بنای وحدت است و کفر و شرک زیر بنای اختلاف و درگیری. از دیدگاه ایدئولوژی و آرمانها، آخرت گرایی زیر بنای اتحاد و دنیاگرایی ریشه اختلاف و نزاع و کشمکشهاست.

از دیدگاه رفتاری، پای بندی به شریعت زیر بنای وحدت، و بدعت مادر اختلاف و خصومت و نامهربانیهاست.

از دیدگاه سیاسی، پذیرش نظام امامت، ضامن اتحاد سیاسی دنیای اسلام است، و تن دادن به سلطنت و دموکراسی غربی ریشه عقب ماندگی امت اسلامی و اختلافات سیاسی.

سلطه اجانب و نفوذ آنان در کشورهای اسلامی ریشه اختلافات و جنگ و جدال فرق و مذاهب موجود در کشورهای اسلامی است.

اختلافات فکری، فرهنگی را در سایه توحید و تسلیم در برابر خدا می توان حل کرد.

اختلافات اجتماعی در پرتو امامت و عدالت رنگ می بازد و جداییها به وحدت می انجامد.

اختلافات اخلاقی و رفتاری تنها

۳. کسی که برای رضای خدا برادر ایمانی را بر خویش ترجیح دهد.»

«عدالت»، «زیارت» و «خدمت» در روابط اجتماعی ارکان سه گانه اتحاد و انسجام اسلامی است.

با هم عادلانه رفتار کنیم، به دیدار یکدیگر برویم، و به همدیگر برای رضای خدا خدمت کنیم، تا اتحاد و انسجام اسلامی در عمل نمایان شود.

حاکمیت خدا بر روح و روان انسانها، زیر بنای برادری، همدلی، همکاری و مهربانی و حاکمیت نفس و امیال دنیایی، بزرگترین مانع در برابر اتحاد و برادری و مایه اختلافات اجتماعی است.

آفات وحدت اسلامی
تبعیضها، خودخواهیها، امتیاز جوئیها بدعتها، تکفیرها و تهمتها، غیبتها و بدگمانیها، جهالتها و انزوا گرائیها و تکرویها، ریشه اختلافات جامعه بشری شناخته می شود.

در دنیای اسلام هم همین بیماریهای اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی، اتحاد و انسجام دنیای اسلام را همیشه با مشکل مواجه ساخته است.

تبلیغ تفکر سکولار و مبارزه با غیرت دینی، خدمت به وحدت بشریت نیست؛ زمینه سازی برای هرج و مرج و غارت ملتهاست

هستی مسلم زائین است و بس
باطن دین نبی این است و بس
برگ، گل شد چون زائین بسته شد
گل زائین بسته شد گلدسته شد
نغمه از ضبط صدا پیدااستی
ضبط چون رفت از صدا غوغاستی
در گلوی ما نفس موج هواست
چون هوا پابند نی گردد نواست
تو همی دانی که آئین تو چیست
زیر گردون سرتمکین تو چیست؟
آن کتاب زنده قرآن حکیم
حکمت او لایزال است و قدیم
نسخه اسرار تکوین حیات
بی ثبات از قوتش گیرد ثبات^۱

بر اساس تقوا و خودسازی زدوده می شود.

بنابراین دین الهی و دینداری، بزرگترین عامل اتحاد و هماهنگی نه تنها در دنیای اسلام بلکه در جامعه بزرگ بشری است.

بشر اگر دنیای آباد و آزاد و پر رونقی هم بخواهد، راهی غیر از پذیرش اصول عقاید اسلامی و قبول و اجرای احکام الهی ندارد.

حوزه و روحانیت و مبلغان دین با تبلیغ و ترویج ایمان و اندیشه های اسلامی و احکام دینی نقشی مهم در اتحاد بشریت و مسلمانان ایفا می کنند و مخالفان دین میدان را برای هرگونه کشمکش و عدالت و اختلاف فراهم می آورند. تبلیغ تفکر سکولار و مبارزه با غیرت دینی، خدمت به وحدت بشریت نیست؛ زمینه سازی برای هرج و مرج و غارت ملتهاست.

اندیشمند مصلح، دکتر محمد اقبال لاهوری نقش ایمان را در اتحاد ملتها، بسیار زیبا ترسیم کرده است:

ملتی را رفت چون آئین زدست

مثل خاک اجزای او از هم گسست